

ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Listeš, Lelian

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split / Sveučilište u Splitu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:228:119889>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-16**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department of Professional Studies](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Preddiplomski stručni studij Trgovinsko poslovanje

LELIAN LISTEŠ

ZAVRŠNI RAD

**ZDRAVSTVENI TURIZAM U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

Split, studeni 2020.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Preddiplomski stručni studij Trgovinsko poslovanje

Predmet: Ekonomska geografija

ZAVRŠNI RAD

Kandidat: Lelian Listeš

Naslov rada: Zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj

Mentor: mr. sc. Jakša Geić

Split, studeni 2020

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	I
SUMMARY	II
1. UVOD	1
2. ZDRAVSTVENI TURIZAM.....	2
2.1. Definiranje zdravstvenog turizma	2
2.2. Povijest zdravstvenog turizma.....	3
2.3. Trenutna pozicija zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj i primjeri drugih tržišta.....	5
2.3.1. Primjeri drugih tržišta.....	7
2.4. Oblici zdravstvenog turizma	10
2.4.1. Wellness ponuda	10
2.4.2. Lječilišni turizam.....	13
2.4.3. Medicinski turizam.....	14
2.5. Segment potražnje u zdravstvenom turizmu	16
3. ANALIZA STANJA ZDRAVSTVENOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	17
3.1. Pružatelji usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.....	17
3.2. Lječilišta i specijalne bolnice	18
3.3. Turistički rezultati ostvareni u lječilištima, toplicama i specijalnim bolnicama.....	21
3.4. Mogućnosti razvoja zdravstvenog turizma u RH.....	22
4. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA.....	27
POPIS TABLICA.....	29
POPIS SLIKA	30

SAŽETAK

Zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj

Zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj ima značajan potencijal u razvoju svih oblika zdravstvenog turizma. Osim brojnih toplica i lječilišta veliki potencijal je i Jadransko more, ali se nažalost može ustvrditi da potencijal koji se može ponuditi u svrhe zdravstvenog turizma nije ni približno iskorišten. Možda glavni nedostatak su zakonski propisi u kojima nedostaju odgovarajući normativni akti o zdravstvenim uslugama u turizmu što bi se donošenjem posebnog Zakona o zdravstvenom turizmu moglo riješiti jer je za značajniji razvoj zdravstvenog turizma potrebna podrška nadležnih tijela kao što su Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo turizma. Današnja ponuda se bazira na medicinskom i lječilišnom turizmu koji se odvija u području privatnog i javnog sektora. Budućnost zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj ovisi o dodatnim ulaganjima i proširenju sadašnje ponude.

Ključne riječi: zdravstveni turizam, medicinski turizam, lječilišni turizam, Republika Hrvatska.

SUMMARY

Health tourism in the Republic of Croatia

Health tourism in the Republic of Croatia has significant potential in the development of all forms of health tourism. Apart from numerous spas and health resorts, the Adriatic Sea is also a great potential, but unfortunately it can be stated that the potential can be offered for the purposes of health tourism is not even approximately used. Perhaps the main shortcoming is the legislation that lacks appropriate regulations on health services in tourism, which could be addressed by adopting a special Law on Health Tourism because the significant development of health tourism requires the support of authorities such as the Ministry of Health and the Ministry of Tourism. Today's offer is based on medical and health tourism that takes place in the private and public sector. The future of health tourism in the Republic of Croatia depends on additional investments and expansion of the current offer.

Key words: health tourism, medical tourism, health tourism, Republic of Croatia

1. UVOD

Predmet rada je analiza zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj. U okviru teme istražiti će se trenutno stanje kao i mogućnosti razvoja zdravstvenog turizma u RH. Zdravstveni turizam je kompleksan turistički proizvod koji obuhvaća velik broj specijaliziranih sadržaja i usluga na putovanjima motiviranim potrebom za unapređenjem zdravlja i poboljšanjem kvalitete života. Sama ponuda zdravstvenog turizma u Hrvatskoj danas obuhvaća pružatelje usluga zdravstvenog turizma koji dolaze iz privatnog ali i javnog sektora. U radu će se analizirati pojedini oblici zdravstvenog turizma kao što je wellness turizam, lječilišni turizam i medicinski turizam.

Te će se posebno istaknuti prirodni resursi Republike Hrvatske koji predstavljaju veliki potencijal za razvoj zdravstvenog turizma na moru i u kontinentalnom djelu. Analizirat će se je li Republika Hrvatska postigla približno zadovoljavajuće kapacitete i mogućnosti u sektoru zdravstvenog turizma. Kako bi se što jasnije prikazale sve prednosti i nedostaci zdravstvenog turizma navesti će se snage i slabosti, te prijetnje i prilike zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.

U skladu s postavljenim predmetom rada proizlaze ciljevi rada, a to su analiza trenutnog stanja zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj, te prikaz mogućnosti i resursa koje posjeduje Republika Hrvatska kako bi se u što kraćem roku postigli bolji rezultati u zdravstvenom turizmu.

Prilikom izrade rada koristiti će se metoda sinteze i analize radi definiranja osnovnih pojmova, kao i njihovog raščlanjivanja, te metoda indukcije i dedukcije radi donošenja zaključaka i tvrdnji. Metoda kompilacije, koristiti će se radi postavljanja već dokazanih zaključaka drugih autora.

Rad sadrži četiri dijela. Nakon uvoda u drugom dijelu rada analizira se povijest i trenutno stanje zdravstvenog turizma u RH. Treći dio rada se odnosi na analizu stanja zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj, a četvrti dio rada prikazuje mogućnosti razvoja zdravstvenog turizma. Na samom kraju rada izveden je zaključak.

2. ZDRAVSTVENI TURIZAM

Hrvatska posjeduje bogatu i dugu tradiciju zdravstvenog turizma počevši još od rimskog doba zbog brojnih prirodnih ljekovitih činitelja koji su zapravo danas veliki nacionalni kapital i značajan potencijal za daljnji razvoj zdravstvenog turizma. Oblici zdravstvenog turizma su medicinski, zatim lječilišni i wellness turizam.¹

2.1. Definiranje zdravstvenog turizma

Definicija zdravstvenog turizma ukazuje na to da se radi o jednom od najstarijih posebnih oblika turizma u okviru kojega se stručno upotrebljavaju ljekoviti prirodni pripravci, kao i određeni postupci fizikalne terapije zbog očuvanja i unapređenja zdravlja. Na ovaj način se poboljšava kvaliteta života. Osnova zdravstvenog turizma zasniva se na upotrebi prirodnih ljekovitih aktivnosti koje mogu biti morske ili topličke s ciljem poboljšati zdravlje.²

Zdravstveni turizam je putovanje ljudi u druge države kako bi primili odgovarajuću medicinsku skrb koja im je potrebna. U prošlim vremenima ljudi su putovali iz manje razvijenih država u razvijenije, dok se danas taj trend promijenio. Danas je obrnuti proces u kojem turisti iz razvijenih država putuju u države trećeg svijeta, zbog manjih troškova liječenja .

Zdravstveni turizam prema kriteriju atraktivnosti i konkurentnosti uključuje se u skupinu mogućih vodećih kategorija u Republici Hrvatskoj.³ To su proizvodi i usluge koje na globalnoj razini imaju velike stope rasta na godišnjoj razini te, zdravstveni turizam u budućnosti ima potencijal postati jedan od glavnih motiva putovanja.⁴

---

¹ Zdravstveni turizam, <https://zdravlje.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1297/zdravstveni-turizam/1343>, (06.09.2020)

²Statistička izvješća 1564/2016. Statisticalreportshttps://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf

³Kušen, E. Zdravstveni turizam, . U: Čorak, S.; Mikačić, V. (ur.). Hrvatski turizam plavo, bijelo, zeleno. Zagreb: Institut za turizam, 2005. str. 215-238.

⁴Telišman Košuta, N.; Gatti, P.; Ivandić, N. Konkurentna sposobnost hrvatskog turizma : konkurentna pozicija zdravstvenog turizma. Zagreb: Institut za turizam.. 2005.

Republika Hrvatska ima značajne komparativne prednosti za ozbiljniji razvoj zdravstvenog turizma. Potreban je kadar koji je kvalificiran, dobra reputacija usluga u zdravstvu i konkurentne cijene uz osnovne preduvjete kao što su blizina velikih emitivnih tržišta, prirodne ljepote, povoljna klima i sigurnost zemlje.

Sve važniji element u hrvatskom turizmu kao jedan od selektivnih oblika koji ima potencijala za napredak i razvoj je zdravstveni turizam jer od uvijek očuvanje i unaprjeđenje zdravlja spada u velike motive za turističkim kretanjima.

Strategija razvoja turizma RH⁵ ukazuje da je Republika Hrvatska prepoznala potencijal za daljnji razvoj zdravstvenog turizma,⁶ ali je nužno ubrzati taj proces razvoja temeljeći ga na wellnessu, lječilišnom i medicinskom turizmu. Zakonom o zdravstvenoj zaštiti regulirano je područje zdravstvenog turizma te se isti odnosi na pružanje zdravstvenih usluga koje mogu biti dijagnostičke i terapijske, zdravstvenu njegu te postupke medicinske rehabilitacije.⁷ Zdravstvene usluge u okviru turizma pružaju zdravstvene ustanove, trgovačka društva za obavljanje zdravstvene djelatnosti kao i privatni sektor.

2.2. Povijest zdravstvenog turizma

Praksa putovanja iz zdravstvenih i medicinskih razloga ima dugu povijest. Još su drevne civilizacije prepoznale terapijske učinke mineralnih termalnih izvora i svetih hramskih kupki. Na primjer, Sumerani su izgradili zdravstvene komplekse oko vrela prije više od četiri tisuće godina, koji su uključivali hramove s tekućim bazenima. Stari Rimljani su izgradili odmarališta s termalnim lječilištima, a terapijski hramovi postojali su i tijekom grčkog razdoblja. Drevni Grci bili su poznati po putovanjima do svetišta boga iscjeljenja Asklepija, za kojeg se vjerovalo da otkriva lijekove za različite bolesti.⁸ Ovo je svetište zapravo bio mali teritorij u Saronskom zaljevu nazvan Epidaurija i danas se smatra rodnim mjestom medicinskog turizma kakav je danas poznat.

---

⁵ Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine NN 55/2013.

⁶ Nacionalna strategija razvoja zdravstva NN 116/2012.

⁷ Zakon o zdravstvenoj zaštiti, NN 79/2019.

⁸ Meštrović, T. Medical Tourism History, [https://www.news-medical.net/health/Medical-Tourism-History.aspx\(08.09.2020\)](https://www.news-medical.net/health/Medical-Tourism-History.aspx(08.09.2020))

Slika 1. Hram posvećen Asklepiusu, bogu ozdravljenja

Izvor: http://croatialink.com/wiki/Zdravstveni_turizam:_definicija,_povijest_i_podjela (6.10.2020)

Europljani su u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću zaslužni za razvoj modernog koncepta odmarališta. Morska odmarališta u Ujedinjenom Kraljevstvu (poput Blackpoola ili Margatea) izgrađena su zbog uvjerenja britanske elite da u morskim vodama i morskom zraku postoje prave ljekovite moći. Engleska je vrlo brzo doživjela procvat različitih lječilišnih gradova i sanatorija za one koji su si mogli to priuštiti.

Toplice i mineralna voda koristile su se za liječenje bolesti poput raznih infekcija kože, loše probave i reumatizma. U kontinentalnoj Europi, Švicarska je imala mnoštvo gradova oko mineralnih izvora (St. Moritz, Lausanne, Interlaken i Baden). Putovalo se i u Austriju (Beč), Mađarsku (Budimpešta) i Njemačku (Baden-Baden i Wiesbaden). Razvojem željezničkog prometa povećao se protok ljudi u udaljenija obalna i primorska odmarališta.

2.3. Trenutna pozicija zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj i primjeri drugih tržišta

Sadašnja ponuda zdravstvenog turizma u RH je složeni skup pružatelja usluga zdravstvenog turizma, koji se odvija u području privatnog i javnog sektora. Ponuda wellnessa, te veliki dio ponude medicinskog turizma kao i manji broj toplica u privatnom je vlasništvu. Lječilišta, specijalne bolnice i bolnički sustavi osnova su zdravstveno-turističke ponude Republike Hrvatske, a ujedno su dio sustava javnog zdravstva pri čemu su primarno orijentirani na korisnike Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Problem je što se iz službenih statističkih podataka ne mogu vidjeti kompletni podatci o zdravstvenom turizmu, jer se neki podatci čak dvostruko prate i u turizmu ali i u zdravstvu. Ono što se može uočiti je to da je u zdravstvenom turizmu uposleno oko 10 000 ljudi pri čemu se ostvaruje oko 300 milijuna eura prihoda od zdravstvenih usluga. Ostvarenim iznosom Republika Hrvatska ne zauzima mjesto među prvih deset europskih destinacija⁹ u tom segmentu turizma.

Republika Hrvatska ima globalno priznate i u struci zdravstvene ustanove , međutim nedostaje zaokruženi i potpuni turistički proizvod u zdravstvenom turizmu. Zdravstveni turizam je puno više od same zdravstvene usluge, a trenutno to nedostaje u zdravstvenom turizmu Republike Hrvatske.

---

⁹ Nacionalni plan zdravstvenog turizma (2014),
https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/150608_AP_%20Zdravstveni%20turizam.pdf(07.09.2020)

Unatoč trenutnom stanju očekuje se da bi prihodi od ovog oblika turizma u budućnosti mogli dosegnuti milijardu eura godišnje. Oblici zdravstvenog turizma u Hrvatskoj prikazani su u tablici br. 1.

Tablica 1. Oblici zdravstvenog turizma i pružatelji zdravstveno-turističkih usluga

Objekti ugostiteljske ponude		Zdravstvene ustanove	
Wellness ponude		Prirodna lječilišta	Klinike/Bolnice
	Lječilište	Specijalna bolnica	
Holistički wellness	Holistički wellness	Medicinski wellness	Medicinski turizam
Medicinski wellness	Medicinski wellness	Lječilišni turizam	
	Lječilišni turizam		
Wellness usluge			
Lječilišne usluge			
Medicinske usluge			

Izvor: Obrada autorice prema: Statističko izvješće, Turizam u 2015., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2016., http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf, str. 26, (pristup:18.09.2020.)

Hrvatska posjeduje prirodne resurse koji su značajni potencijal pri razvoju zdravstvenog turizma na kontinentalnom dijelu zemlje te u primorju. U Hrvatskoj se nalaze 222 lokacije sa povoljnim potencijalom i uvjetima nužnima za razvoj zdravstvenog turizma, ali je samo 10% u eksploataciji u okviru osamnaest lječilišnih centara.¹⁰

Ponude zdravstvenog turizma s slijedeće:

- Pružatelji usluge wellnessa,
- lječilišni i medicinski turizam u okviru privatnog i javnog sektora.

Gotovo cijela ponuda wellnessa i manji broj toplica većinom je u privatnom vlasništvu u obliku malog i srednjeg poduzetništva.

¹⁰ Nacionalna strategija razvoja zdravstva, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. 2012. , str. 54.

Specijalne bolnice, lječilište kao i veliki bolnički sustavi ključni su činitelji za zdravstveno turističku ponudu u Hrvatskoj. Dio su sustava javnog zdravstva gdje se liječe osiguranici zdravstvenog sustava. Zdravstveni turizma koncentriran je na područje, Kvarnera, Istre, te županijama Sjeverne Hrvatske.¹¹

2.3.1. Primjeri drugih tržišta

Zdravstveni turizam na svjetskoj razini raste između 15% i 20%, što ga svrstava u najbrže rastuću granu turizma, dok u Hrvatskoj zdravstveni turizam donosi prihod od 300 milijuna eura, bez pratećih usluga, što čini manje od tri posto ukupnog prihoda u turizmu u 2013. godini.¹² „Procjene i tendencije rasta zdravstvenog turizma su za kratko buduće razdoblje i preko milijardu eura što bi istu moglo učiniti i vrlo konkurentnom na svjetskom tržištu.“¹³

Turizam je najunosnija djelatnost u Hrvatskoj, ali Hrvatska se bori sa svojim najvećim problemom, a to je kratka sezona koja efektivno traje svega nekoliko mjeseci u godini. Upravo zdravstveni turizam je moguće rješenje produženja turističke sezone, sa tri glavna lječilišta i 15 specijalnih bolnica i toplica. Neke zemlje kojima turizam nije primarni sektor bilježe veliku stopu prihoda upravo od zdravstvenog turizma. „U Austriji je trideset gradova s kombinacijom lječilišnih, wellness, rekreacijskih i zabavnih sadržaja (npr. bazenske atrakcije, kulinarstvo, sport). Wellness/spa ponuda je široko prisutna u svim oblicima smještaja. Visoko cijenjena destinacija medicinskog turizma, uz prepoznatu stručnost kadra, suvremenu opremu i ugodu boravka; ističu se kirurgija, onkologija, ortopedija i IVF.“¹⁴

„U Sloveniji je 15 velikih topličkih kompleksa s objedinjenom ponudom zdravstvenih, wellness, rekreacijskih i smještajnih sadržaja. Oko 90 wellness centara pretežito je u hotelima, te je Slovenija nova destinacija medicinskog turizma sa značajnim ulaganjima u objekte i opremu; ističu se stomatologija, ortopedija i sportska medicina.“¹⁵

„Madarska ima 12 „spa“ gradova (uključujući Budimpeštu), lječilišna ponuda nadograđena je wellnessom i rekreacijom baziranoj na vodi (npr. Aquapolis, Aquapark). Wellness/spa

---

¹¹ Nacionalna strategija razvoja zdravstva, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. 2012. , str. 54.

¹² Poslovni dnevnik. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-obiluje-neograniceni-resursima-za-daljnji-rast-zdravstvenog-turizma-291936> (04.09.2020)

¹³ Milas, Lj. Potencijali za razvoj zdravstvenog turizma, Sektor za turizam, Hrvatska gospodarska komora. Zadar, Poslovni uzlet 2015.

¹⁴ <https://www.health-tourism.com/>(18.09.2020)

¹⁵ Ibid.

ponuda je široko prisutna u hotelima, intenzivnim razvojem i promocijom medicinskog turizma, želi se pozicionirati kao europsko središte stomatologije a još se ističu; plastična kirurgija, oftalmologija, ortopedija, IVF.¹⁶

Poljska postaje jedna od zemalja atraktivna za medicinski turizam, zbog prirodnih terminalnih voda koje je krasi, također zbog povijesti starih gradova i slikovitih krajolika. Posjetitelji iz cijeloga svijeta sve više traže usluge stomatologije i estetske kirurgije.

Turska se u zadnjih 10 godina pozicionirala kao važna destinacija spa i medicinskog turizma, te su protekle godine od inozemnih pacijenata ostvarili 5,8 milijardi dolara prihoda, a razvoj se bazira na javno-privatnom partnerstvu, putem kojeg se trenutačno grade 22 bolnice.

Tablica 2. Popularnost usluga zdravstvenog turizma u Europi

MEDICINSKI TURIZAM	WELLNESS
	Najpopularniji tradicionalni programi:
- Estetska kirurgija 25% - 34%	- Tretmani tijela
- Stomatologija 30% - 50%	- Sport i fitness
- Ortopedska kirurgija 7%	- Saune
- Tretmani pretilosti 7%	- Joga i meditacija
- IVF tretmani 3-6%	- Nutricionizam i detoks
- Oftalmološka kirurgija 3%	Popularni programi „nove generacije“:
	- Holistički „tijelo-um-duh“ programi
	- Programi učenja o zdravoj prehrani, osobnom rastu, kvaliteti života i sl.)
	- Fizički izazov (npr. triatlon, cross-fit i sl.)

Izvor: Obrada autora prema: Mintel, Health and Wellness Tourism in Europe, 2014; HTI Konferencija industrije zdravstvenog turizma, Split, listopad 2014.

Potražnja za uslugama zdravstvenog turizma u Europi koncentrirana je na nekoliko specijalnosti, što je prikazano u tablici br. 2. Iako podaci o značaju pojedinih specijalističkih usluga variraju ovisno o izvoru, nedvojbeno je da su estetska kirurgija i stomatologija najtraženije medicinske usluge, a tretmani tijela i fitness najpopularniji segmenti wellnessa.¹⁷

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 18.

Zdravstveni turizam danas čini oko 5 % turističke industrije u EU 28 i doprinosi oko 0,3% gospodarstva EU, a zapravo ima veći udio domaćih klijenata od tradicionalnog turizma. Stoga, povećanje udjela zdravstvenog turizma može smanjiti sezonalnost turizma, povećati kvalitetu rada i održivost. To je svakako jedan od razloga zašto zemlje poput Turske provode politiku za poticanje tržišta zdravstvenog turizma.

Te je turska postala glavna i popularna destinacija u medicinskom turizmu. Medicinski turisti u Turskoj traže manje komplicirane tretmane, a njihova vlada osigurava popuste za pacijente/goste koji lete aviokompanijom Turkish Airlines. Sve više i više vlada i tvrtki nude jeftine letove, i sveobuhvatne pakete kako bi bili dominantni u ovomj segmentu turističkog tržišta.¹⁸

Kao vodeća država medicinskog turizma , Turska se probila zbog privatnih investicija i poticaja države . Također kvalitetom turističkog i zdravstvenog kadra . Turska danas nudi sve raznolikiju ponudu i sadržaj, pogotovo u njenoj unutrašnjosti , te pojačana promocija uz konkurentne cijene.

---

¹⁸<https://www.health-tourism.com/>(18.09.2020)

2.4. Oblici zdravstvenog turizma

2.4.1. Wellness ponuda

Wellness turizam odvija se najvećim dijelom u hotelima i lječilištima. Odnosi se na postizanje tjelesne i duhovne ravnoteže, no nužno je razlikovati medicinski od holističkog wellnessa:

- medicinski wellness odnosi se na organizirano provođenje zdravstveno-preventivnih i kurativnih programa kako bi se prevenirala bolest i očuvalo i unaprijedilo zdravlje uz multidisciplinarni tim pri čemu je uključen liječnik, fizioterapeut, kineziolog, nutricionist i dr. U ovaj oblik liječenja primjenjuju se metode medicinskog wellnessa, metode konvencionalne, komplementarne i tradicionalne medicine.
- holistički wellness se odnosi na ostalu šaroliku nemedicinsku wellness ponudu.¹⁹

Wellness ponuda u Hrvatskoj dominira u hotelskim wellness centrima koji su glavni sadržaj hotela uglavnom viših kategorija (4* i 5*). Najveći dio hotelske wellness ponude, nalazi se na Jadranu tj. oko 60 wellness centara..

---

¹⁹ Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, 2014. str.8.

Ponuda uključuje masažu, tretman ljepote, saune, bazeni i fitness. Bazeni u hotelskim wellness centrima na Jadranu mogu biti punjeni morskom vodom. Zatim ponuda raznih wellness paketa u koji su uključene usluge wellness centra s režimom prehrane, vježbanje, aromaterapija i sl.

Slika 2. Wellnes ponuda u hotelu Marvie Hotel&health Split

Izvor: <https://marviehotel.com/hr/aqua-med-medical-wellness> (06.10.2020)

Osim hotela određeni broj topličkih kompleksa orijentiran je na ponudu wellness sadržaja. Te toplice su izvan sustava HZZO-a i nalaze se u kontinentalnom dijelu zemlje. Uz standardne usluge masaža, tretmana ljepote i sauna, u ovim se kompleksima velika pažnja koncentrira i na bazenskim sadržajima sa sustavima otvorenih i zatvorenih bazena ili tematiziranim (npr. terapijski, relaksacijski i sl.) bazenima (npr. 'Vodeni planet' u Termama Tuhelj).

Slika 3. Terme Tuhelj

Izvor: [https://sjever.hr/2019/07/15/terme-tuhelj-za-gradnju-luksuznog-kampa-zainteresirani-partneri-iz-hrvatske-slovenije-i-austrije/\(04.10.2020\)](https://sjever.hr/2019/07/15/terme-tuhelj-za-gradnju-luksuznog-kampa-zainteresirani-partneri-iz-hrvatske-slovenije-i-austrije/(04.10.2020))

Dio bazena punjen je termalnom ili ljekovitom vodom. „Usluge se mogu kombinirati i nude u sklopu brojnih tematskih paketa (npr. antistress, detox, programi mršavljenja i sl.). Neki kompleksi surađuju s medicinskim ustanovama šireći svoju ponudu i na medicinske programe (npr. Terme Sv. Martin i Lumbalis centar s tretmanima za kralježnicu).“²⁰Na hrvatskom tržištu nema puno gostiju koji putuju isključivo motivirani wellnessom, a to su gosti koji ostaju dulje i troše do 50% više od prosjeka.²¹

²⁰ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 9.

²¹ Ibid.

2.4.2. Lječilišni turizam

Lječilišni turizam se odvija u lječilištima i specijalnim bolnicama što podrazumijeva stručno i kontrolirano korištenje prirodnih ljekovitih činitelja i postupaka fizikalne terapije radi očuvanja i unapređenja zdravlja te poboljšanja kvalitete života. Ističe se revitalizacija psihofizičkih sposobnosti vezane za klimatske, morske i topličke destinacije/lječilište koji mogu biti organizirani kroz kure, posebni program oporavka, uravnotežene prehrane i sl.

Ponuda lječilišnog turizma u Hrvatskoj orijentiran je na medicinsku rehabilitaciju koja se bazira na korištenju prirodnih ljekovitih činitelja te počiva na sadržajima i uslugama specijalnih bolnica i lječilišta. Ovakav oblik zdravstvenog turizma ima dugu tradiciju jer raspolaže brojnim kvalitetnim i očuvanim prirodnim ljekovitim činiteljima u rasponu od termalnih do talasoterapijskih. U specijalnim bolnicama i lječilištima registrirano je 5618 kreveta i zaposleno 3559 medicinskih i nemedicinskih djelatnika, dok specijalne bolnice i lječilišta imaju oko 2 213 kreveta koji su ugovoreni s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. „Većina specijalnih bolnica i lječilišta nalazi se u kontinentalnom dijelu zemlje te koristi termalne izvore i mineralna ulja u svojim tretmanima, dok oni smješteni na jadranskoj obali koriste blagodati ljekovitog blata, mora, zraka i klime. Radi se o ustanovama specijaliziranim za rehabilitaciju nakon širokog spektra oboljenja (kardiovaskularne, respiratorne, ortopedske i dr. bolesti), za suzbijanje rizičnih činitelja (npr. pretilost, pušenje) i liječenje ozljeda sportaša.“²²

Gotovo sva lječilišta i specijalne bolnice koja se bave medicinskom rehabilitacijom su u javnom vlasništvu odnosno županija, što zapravo djeluje otežavajuće prilikom osiguranja novog razvojnog kapitala što je važno zbog neprofitne orijentacije, nejasnog stava oko privatizacije i ulaska u različite oblike javno-privatnih partnerstva.

---

²² Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 16

Republika Hrvatska kao zemlja u kojoj je turizam najvažnija gospodarska grana posjeduje sve prirodne preduvjete koje su potrebne za razvoj zdravstvenog turizma.²³ Uz prirodne blagodati kao što je more, Hrvatska obiluje i prirodnim ljekovitim činiteljima.²⁴

2.4.3. Medicinski turizam

U literaturi se nalazi i termin medicinski turizam koji se odvija u

- medicinskim ordinacijama,
- klinikama/poliklinikama i
- specijalnim bolnicama.

Medicinski turizam obuhvaća putovanja u drugo odredište zbog ostvarivanja zdravstvene zaštite kao što su parcijalni kirurški zahvati, stomatološki, kozmetički, psihijatrijski i alternativni tretmani/zahvat u što je uključena njega i oporavak. „Primarna motivacija putovanja na medicinske tretmane je vrhunska zdravstvena usluga, često uz niže troškove i u kraćem roku, ali i nemogućnost da se pojedini zahvati/tretmani realiziraju u vlastitoj zemlji.“²⁵

Medicinski turizam u Hrvatskoj razvija se zajedno s povećanjem broja specijaliziranih privatnih zdravstvenih ustanova. To su srednje i manje ordinacije specijalizirane za stomatologiju, plastičnu kirurgiju i dermatologiju, IVF, oftalmologiju, ortopediju, fizikalnu medicinu i/ili rehabilitaciju, iako rastu i veće privatne poliklinike kao što su:

- sa širim spektrom djelatnosti (npr. Medico Rijeka),
- specijalizirane klinike (npr. Klinika Magdalena specijalizirana za kardiovaskularne bolesti),
- specijalne bolnice (npr. Dr. Nemeč, Sv. Katarina).

Mali broj klinika je međunarodno certificiran (Medico, Rijeka s TEMOS certifikatom; Magdalena, Krapinske Toplice u postupku je certifikacije s Accreditation Canada; Sv.

---

²³Geić, S. Organizacija i politika turizma. Split, Sveučilište u Splitu, 2007.str.12.

²⁴ Ivandić, N., Kunst, I., Telišman-Košuta N., Pretpostavke održivosti zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj – načela razvoja i ključni činitelji uspjeha, Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin; br. 27, 2016., str. 25-46.

²⁵ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 9.

Katarina, Zabok član je Leading Hospital of the World), no taj proces se u medicinskom turizmu pokreće.

Privatne ordinacije i ustanove koje se bave određenim segmentima medicinskog turizma nalaze se širom zemlje, ali najgušće su koncentrirane na području Zagreba, Istre i Kvarnera. Istra je možda u prednosti jer je orijentirana na pacijente iz Italije posebno u ponudi stomatoloških usluga.

„Postojeća tržišna pozicija medicinskog turizma u Hrvatskoj određena je ponajviše pojedinačnim naporima privatnih ordinacija i klinika u probijanju tržišta, pristupačnim cijenama za međunarodno prihvatljivu kvalitetu u nekoliko područja medicinske ekspertize te vjerodostojnošću kadra i opremljenosti.“²⁶ Gledano na razini zemlje u cjelini, ponuda medicinskog turizma još je uvijek povremena, nedovoljno različita, relativno neorganizirana i slabo prepoznatljiva.

„Hrvatska, nažalost, još uvijek nije međunarodno prepoznatljiva destinacija medicinskog turizma. Kada je riječ o potražnji nema kvalitetnog statističkog praćenja ovog specifičnog turističkog proizvoda, te u ovom trenutku nije čak ni približno moguće utvrditi broj njegovih trenutnih korisnika.“²⁷

---

²⁶ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 9.

²⁷ Ibid.

2.5. Segment potražnje u zdravstvenom turizmu

Korisnici wellness i medicinskih usluga pretežito su stranci (82% i 73%) te dolaze iz bližih tradicionalnih turističkih tržišta, a korisnici lječilišnih usluga najčešće su domaći gosti. Zdravstveno-turističke usluge kupuju uglavnom pojedinci srednje i starije dobi, dok su najmlađi u prosjeku korisnici wellness usluga (43 godine), a najstariji korisnici usluga u lječilišnom turizmu (58 godina).

Wellness gosti su prema mjesečnim primanjima kućanstva veće platežne moći, a slijede korisnici medicinskih i lječilišnih usluga. Oko polovice korisnika wellness i medicinskih usluga te oko dvije-trećine korisnika lječilišnih usluga odlazi na jedno do tri zdravstvenim razlozima motivirana putovanja godišnje, a istodobno oko trećina gostiju nije koristilo ovu vrstu usluga do sada (Slika 4).²⁸

Slika 4. Mjesečna primanja kućanstva korisnika u zdravstvenom turizmu prema segmentu potražnje

Izvor: <https://hrturizam.hr/tomas-zdravstveni-turizam-2018-stavovi-i-potrosnja-korisnika-usluga-zdravstvenog-turizma-u-hrvatskoj/>(12.09.2020)

²⁸<https://hrturizam.hr/tomas-zdravstveni-turizam-2018-stavovi-i-potrosnja-korisnika-usluga-zdravstvenog-turizma-u-hrvatskoj/>(12.09.2020)

3. ANALIZA STANJA ZDRAVSTVENOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Pružatelji usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj

Trenutna zdravstveno turistička ponuda obuhvaća cijelu zemlju, ali pojačana je koncentracija u primorskoj i sjeverno-zapadnoj Hrvatskoj, posebno na dijelu Kvarnera, u Istri, županijama Sjeverne Hrvatske te na području Zagreba.

Tablica 3. Pružatelji usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj

OBJEKTI UGOSTITELJSKE PONUDE		ZDRAVSTVENE USTANOVE	
Wellness ponuda (hoteli, toplice)	Prirodna lječilišta		Klinike/ Bolnice
	Lječilišta ⁴	Specijalne bolnice ⁵	
Hoteli: – Oko 80 hotela s wellness sadržajima Toplice (sa smještajem): – Terme Tuhelj – Terme Jezerčica – Terme Sveti Martin – Toplice Ležće	– Lječilište Topusko – Top Terme, Topusko – Bizovačke Toplice – Veli Lošinj – Istarske Toplice	– Varaždinske Toplice – Stubičke Toplice – Krapinske Toplice – Daruvarske Toplice – Lipik – Naftalan, Ivanić Grad – Thalassotherapie, Opatija – Thalassotherapie, Crikvenica – Kalos, Vela Luka – Biokovka, Makarska	Javne zdravstvene ustanove: – Klinički bolnički centri (5) – Kliničke bolnice (3) – Klinike (5) – Opće bolnice (20) – Poliklinike Privatne zdravstvene ustanove: – Oko 800 subjekata; Veći: – SB Sv. Katarina – SB Akromion – SB Dr. Nemeč – Klinika Magdalena – Poliklinika Medico

Izvor: Obrada autora prema: Ministarstvo zdravlja RH, i HTZ, brošura wellnessHrvatsja (www.business.croatia.hr, 18.09.2020)

U tablici br. 3. prikazani su podaci za sve smještajne objekte koji se bave zdravstvenim turizmom, tu se ubrajaju lječilišta, specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju i toplice,) a svi smještajni objekti koji se bave zdravstvenim turizmom nisu razvrstani u vrstu lječilišta (kupališno ili klimatsko lječilište), nego i u ostalim vrstama smještajnih objekata.²⁹

„Zdravstveni turizam ima izražen perspektivni razvoj jer riječ je o proizvodu koji na globalnoj razini raste po stopi između 15% i 20% godišnje. Zbog blizine velikim tržištima, prirodne ljepote i povoljne klime, sigurnosti zemlje, duge tradicije, konkurentnih cijena i općenito dobre reputacije zdravstvenih usluga, Hrvatska ima komparativne prednosti za razvoj zdravstvenog turizma.“³⁰

²⁹Ministarstvo zdravlja RH, i HTZ, brošura wellness Hrvatska, www.business.croatia.hr, (18.09.20320)

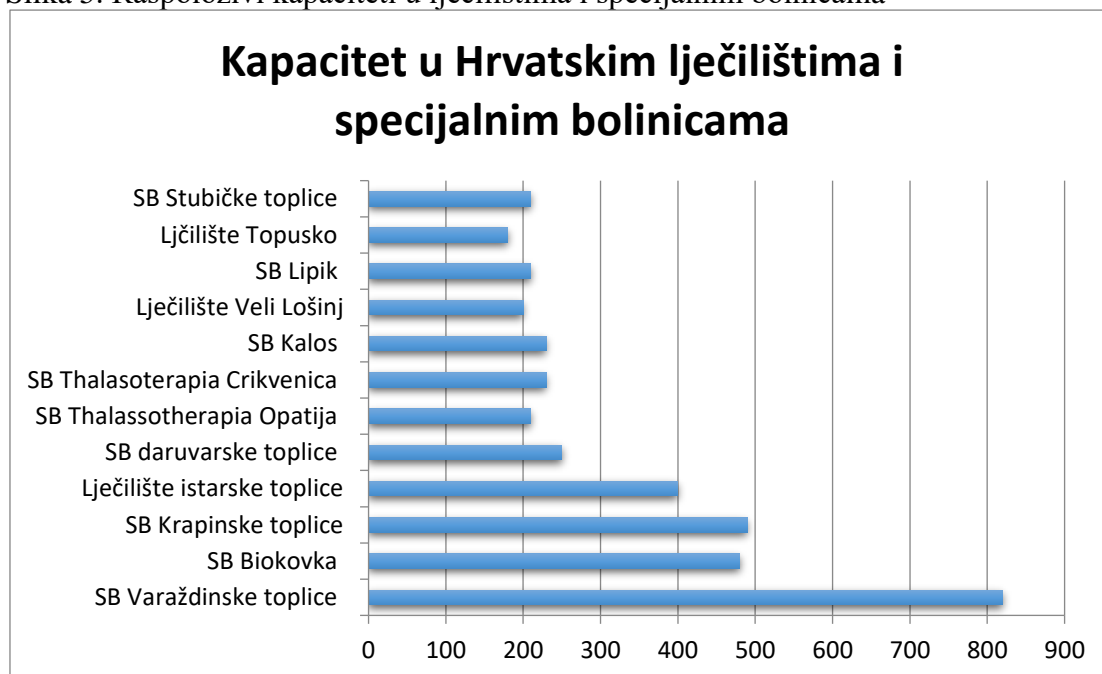
³⁰ Ibid.

3.2. Lječilišta i specijalne bolnice

Prema Strategiji razvoja turizma lječilišni turizam je nositelj zdravstveno-turističke ponude u Republici Hrvatskoj. Spoj talasoterapijske i ponude koju pružaju kontinentalne terme su strateška prednost Hrvatske. Budući razvoj medicinskog turizma nužan je uz unapređenje kvalitete ponude. Također važno je povezivanje Hrvatske sa sustavima zdravstvenog osiguranja drugih članica Europske Unije.

Udio kapaciteta u zakupu HZZO-a tijekom proteklih godina kontinuirano se smanjuje. Orijentacija pojedinih specijalnih bolnica i lječilišta na HZZO, odnosno na slobodno tržište varira od slučaja do slučaja. Tako, primjerice, najveće specijalne bolnice u zemlji, posebice SB Krapinske Toplice i SB Varaždinske Toplice, većinu svojih kapaciteta popunjavaju putem HZZO-a. S druge strane, Lječilište Istarske Toplice i Top Terme Topusko u potpunosti su orijentirani na tzv. neproračunsko tržište, u vrlo velikoj mjeri to je i orijentacija Lječilišta Veli Lošinj te SB Biokovka, dok SB Daruvarske Toplice te talasoterapije u Crikvenici i Opatiji pokazuju značajniji odmak od čistog HZZO usmjerenja. U ostalim ustanovama oko 70% potražnje ili više vezano je u potpunosti ili djelomično uz HZZO.³¹

Slika 5. Raspoloživi kapaciteti u lječilištima i specijalnim bolnicama

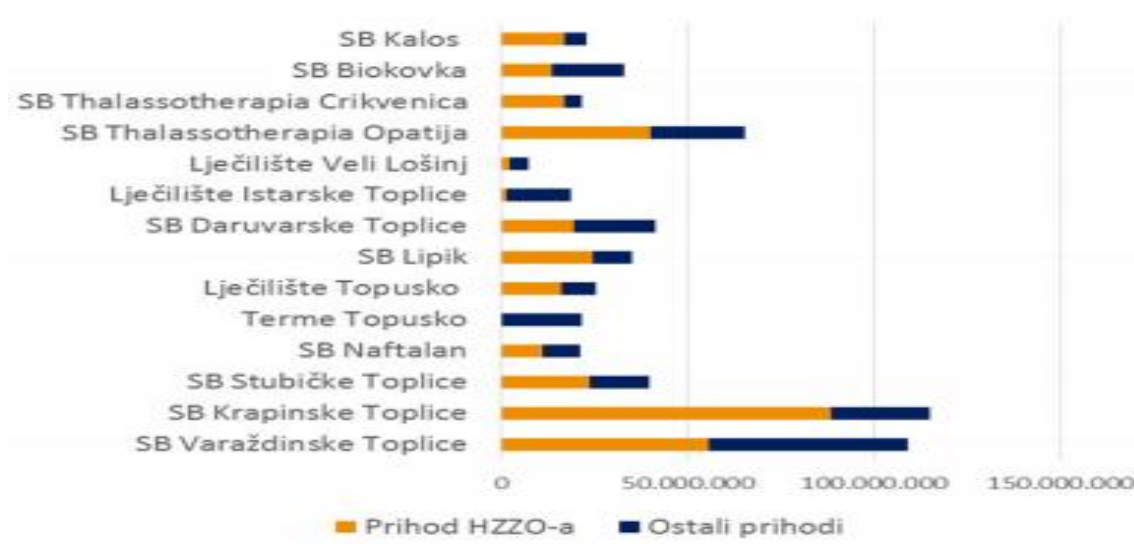
Izvor: Obrada autora prema: Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, 2014. str.15.

³¹Kunst, I. Upravljanje turističkom destinacijom u Hrvatskoj - ograničenja i mogućnosti. U: Čorak, S. (ur.). Izazovi upravljanja turizmom. Zagreb: Institut za turizam, 2011. str. 1-14.

Veličina i struktura ostvarenih prihoda u lječilištima i specijalnim bolnicama prikazana je na slici br. 6.

Slika 6. Ostvareni prihod prema korisniku po lječilištima u kunama

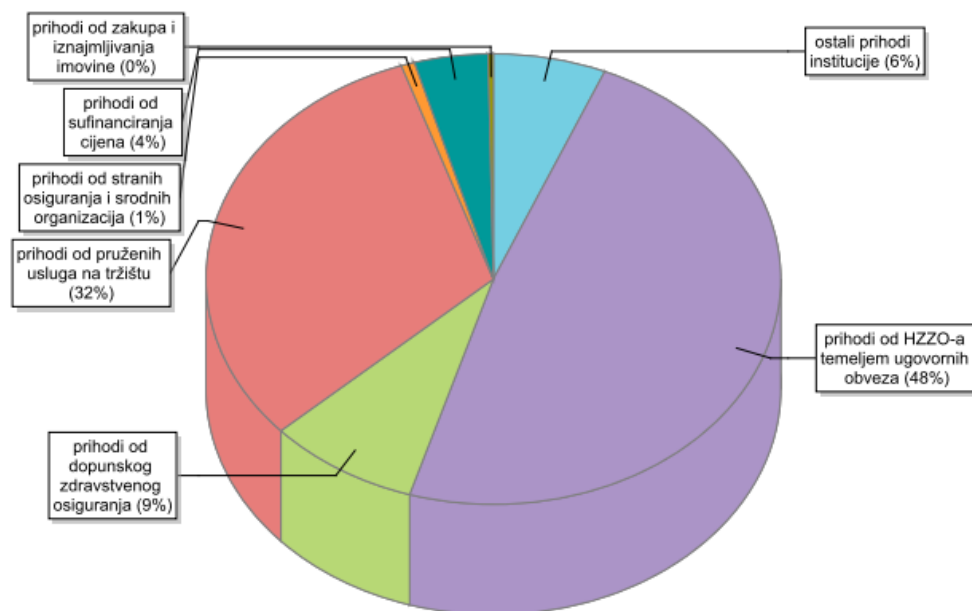

Izvor: Obrada autora prema: Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, 2014. str.16.

Ukupni prihod ostvaren u lječilištima i specijalnim bolnicama iznosi 576,3 milijuna kuna. Veći dio prihoda odnosno 57%, ostvaren je od HZZO-a, a 43% su prihodi ostvareni iz drugih izvora. Lječilište Istarske Toplice i Top Terme Topusko ostvaruju ukupne, a Lječilište Veli Lošinj većinske prihode na slobodnom tržištu, za specijalne bolnice Varaždinske Toplice, Daruvarske Toplice, Naftalan i Biokovka izvori izvan HZZO predstavljaju oko polovice prihoda, dok su ostale ustanove prihodovno pretežito vezane uz HZZO.³²

³² Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, 2014. str.15.

Slika 7. Struktura ukupno ostvarenih prihoda u lječilištima i specijalnim bolnicama

Izvor: Benchmarking lječilišta, <https://www.hgk.hr/documents/ljecilista-07-201759ba832419d35.pdf>(20.09.2020.)

Prema slici 7. Vidi se da je najveći prihod ostvaren od prihoda HZZO-a temeljem ugovornih obaveza (48%), zatim slijede prihodi od pruženih usluga na tržištu (32%).

Ukupni prihod predstavlja zbroj svih prihoda u obračunskom razdoblju a uključuje prihode koji su ostvareni od HZZO-a temeljem ugovornih obaveza, od dopunskog zdravstvenog osiguranja, od sufinanciranja cijena, participacije i sl., od pruženih usluga na tržištu, od stranih osiguranja i srodnih organizacija, od zakupa i iznajmljivanja imovine, te od svi ostali prihodi institucije.

Ukupni prihod se utvrđuje temeljem obrasca izvještaja koji se dostavlja HZZO-u. „Poslovni prihodi ostvareni na tržištu su svi oni prihodi koji su ostvareni iz osnovne djelatnosti tj. od usluga smještaja, usluga hrane i pića, medicinskih usluga, usluga pruženih u okviru programa wellness-spa i sportsko-rekreacijske ponude, od usluga kongresa, najma i ostali poslovni prihodi, koji su ostvareni na tržištu (ne u okviru ugovornih odnosa s HZZO-om).“³³

³³Benchmarking lječilišta, <https://www.hgk.hr/documents/ljecilista-07-201759ba832419d35.pdf>(20.09.2020)

3.3. Turistički rezultati ostvareni u lječilištima, toplicama i specijalnim bolnicama

Turistička statistika Državnog zavoda za statistiku u 2015. godini prati statistiku koja se odnosi na noćenje i dolazak turista u lječilište, specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju i toplice. Podaci o turističkom prometu dobivaju su na temelju mjesečnog izvještaja o dolascima i noćenjima turiste.³⁴

Tablica 4. Dolasci i noćenja turista u lječilištima, toplicama i specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju u 2014. - 2019

Godina	Dolasci	Noćenja
2014	5 052	16 641
2015	5 403	17 539
2016	21 024	154 481
2017	20 145	152 249
2018	12 590	107 786
2019	12 645	107 602

Izvor: Obrada autorice prema: Statističko izvješće: Turizam u 2015., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2016., http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf, str. 26, (pristup:18.09.2020.)

Obuhvaćeni su smještajni objekti koji se bave zdravstvenim turizmom (lječilišta, toplice, specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju) u što nije uključena vrsta i kategorija klasifikacije. U 2014. godini obuhvaćeno je 22 smještajna objekta s 5 231 stalnom posteljom, dok je u 2015. godini obuhvaćena 24 smještajnih objekta s 5 393 stalne postelje. Tijekom 2013. godine u svim hrvatskim lječilištima i specijalnim bolnicama ostvareno je oko milijun noćenja, pri čemu su, uz iznimku SB Thalassotherapie Opatija, Lječilišta Istarske Toplice i SB Stubičke Toplice, sve ostale ustanove registrirale smanjenje broja noćenja u odnosu na prethodnu godinu.

Gotovo dvije trećine ili 63% svih noćenja ostvarili su HZZO korisnici, 15% su realizirali korisnici koji sami plaćaju noćenje i boravak dok troškove rehabilitacije snosi HZZO, dok se

³⁴Statističko izvješće: Turizam u 2015., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2016. http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf, str. 26, (pristup:05.09.2020.)

22% odnosi na čiste zdravstveno motivirane turiste koji samostalno snose sve troškove i čiji je boravak u potpunosti izvan sustava HZZO-a.³⁵

3.4. Mogućnosti razvoja zdravstvenog turizma u RH

Prema Strategiji razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine zdravstveni turizam je na trećem mjestu, ali ako se pogleda cijela slika ta grana turizma ima visoki potencijal za napredovanje i daljnji rast. „Prema trenutnim pokazateljima zdravstveni turizam najrazvijeniji je u kontinentalnom dijelu Hrvatske gdje prevladavaju toplice i lječilišta s dugogodišnjom tradicijom.“³⁶ Toplice i lječilišta se mogu nazvati temeljem zdravstvenog turizma iz kojeg se razvio i sam lječilišni turizam, ali zbog svojeg neodržavanja, manjka angažiranosti i neulaganja postali su sporedni čimbenici zbog kojih turisti posjećuju našu zemlju. Kako bi se zdravstveni turizam u Hrvatskoj počeo značajnije razvijati potrebno je postojeću ponudu dodatno obogatiti sadržajima. Osim izgradnje dijagnostičkih i terapijskih centara, nužno je podići kvalitetu smještajnih te urediti određeni broj zabavnih sadržaja. Također, izgradnjom novih zdravstveno-turističkih centara ponudu postojećih lječilišta treba upotpuniti izgradnjom nove hotelske ponude. Također novoizgrađenim hotelima treba omogućiti ravnopravan pristup prirodnim ljekovitim čimbenicima.

Hrvatske lječilišne destinacije potrebno je strateški povezati i umrežiti s međunarodno prepoznatljivim pružateljima usluga zdravstvenog i medicinskog turizma u zemljama vjerodostojnog konkurentskog kruga kao što je u Austriji, Italiji, Njemačkoj, Mađarskoj, i Sloveniji.

---

³⁵ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 13.

³⁶ Nacionalna strategija razvoja zdravstva, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. 2012. , str. 30.

U tablici br. 5. prikazana je SWOT matrica sa sažetim prikazom postojećih jakih i slabih strana hrvatskog zdravstveno-turističkog proizvoda, odnosno prilika i prijetnji njegovom daljnjem razvoju u budućnosti.³⁷

Tablica 2. SWOT analiza zdravstvenog turizma u Hrvatskoj

<p>Jake strane</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blizina velikim emitivnim tržištima i dostupnost Hrvatske • Atraktivnost i ekološka očuvanost Hrvatske • Raspoloživost, kvaliteta i tradicija korištenja prirodnih ljekovitih činitelja • Kvaliteta medicinskog kadra i dobra reputacija zdravstvenih usluga • Konkurentne cijene • Rastući broj hotela s kvalitetnom wellness ponudom • Rastući broj kvalitetnih privatnih zdravstvenih ustanova zainteresiranih za zdravstveni/medicinski turizam • Početak samoorganiziranja privatnog sektora • Rast broja privatnih zdravstvenih osiguravatelja 	<p>Slabe strane</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak razvojne vizije • Nedostatak razvojnog modela • Neusklađenost zakona s područja zdravlja i turizma • Zastarjeli/potkapitalizirani objekti lječilišta i specijalnih bolnica (SB) • Ograničen razvojni potencijal lječilišta i SB zbog postojeće vlasničke strukture • Nedostatak tržišne usmjerenosti lječilišta i SB (prevelika ovisnost o HZZO sustavu) • Nedovoljna snaga specijaliziranih posrednika • Manjkav destinacijski lanac vrijednosti • Nedovoljna multidisciplinarnost obrazovanja • Ograničena nacionalna promocija • Koncesijska politika za termalne izvore • Nepostojanje akreditacije i nedostatno certificiranje • Nedostatak kontrole kvalitete usluge • Nedovoljna snaga klastera i udruga
<p>Prilike</p> <p>Starenje populacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rizik profesionalnih bolesti • Svijest o potrebi očuvanja zdravlja • Komplementarnost EU sustava zdravstvenog osiguranja • Proširenje zdravstvenog osiguranja na usluge preventive u EU • Diversifikacija potrošačkih segmenata i proizvoda zdravstvenog turizma • Rastuća uloga kompetencija u medicini • Međunarodna prepoznatljivost Hrvatske kao turističke destinacije • Prepoznatljivost Srednje Europe kao zdravstveno-turističke destinacije • Razvoj specijaliziranih facilitatora • Raspoloživost EU fondova/programa 	<p>Prijetnje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urušavanje nacionalnih sustava zdravstvenog osiguranja • Sve veći broj konkurentskih destinacija • Brzi razvoj tehnologije koji nameće potrebu za stalnim visokim investicijama • Sve veći zahtjevi/očekivanja (međunarodnih) potrošača

³⁷ Akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, op. cit., str. 28.

Izvor: Obrada autora prema: Obrada autora prema: Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, 2014. str.28.

Prema izrađenoj SWOT analizi zdravstvenog turizma u Hrvatskoj, možemo zaključiti da Hrvatska ima potencijal za razvoj ove vrste turizma koji je neosporan, međutim politika zemlje , vizije i zakoni ograničavaju razvoj zdravstvenog turizma . Hrvatska ima blizinu emitivnog tržišta , ekološki je očuvana ima klimu koja ide u korist razvoju ove vrste turizma.

Naime, neusklađenost zakona u području zdravlja i turizma, nedostatak razvojne vizije, nedostatak razvojnog modela prema kojem treba težiti to sve dovodi do težeg razvoja ove grane turizma. Prilike koje se nude u razvojnom putu treba pametno iskoristiti kao što su sve veća svijest o potrebi očuvanja zdravlja, međunarodno prepoznavanje Hrvatske kao turističke destinacije , raspoloživost EU fondova. Takve prilike treba usmjeriti na pozitivan razvoj zdravstvenog turizma. Također treba obratiti pozornost na prijetnje koje mogu zasmetati na razvojnom putu , prijetnjama se treba prilagoditi i osmisliti viziju koja popunjava sve aspekte razvojne politike.

4. ZAKLJUČAK

Na osnovi prezentiranog može se zaključiti da zdravstveni turizam u Republici Hrvatskoj ima veliki potencijal. Blizina i dostupnost emitivnih tržišta, atraktivnost i ekološka očuvanost Hrvatske, kvaliteta i tradicija korištenja prirodnih ljekovitih činitelja samo je dio potencijala koju Hrvatska nudi za razvoj zdravstvenog turizma. Tržište zdravstvenog turizma je posljednjih godina naglo poraslo i dovelo je do novih oblika zdravstvenog turizma kao što su turizam za umjetnu oplodnju ili dentalni turizam. Također, veliki dio građana je spreman na putovanje iz zdravstvenih razloga. To bi moglo biti posljedica direktive EU-a o zdravstvenoj zaštiti, koja kaže da države članice moraju nadoknaditi svojim građanima vrijednost koju bi njegova skrb koštala kod kuće (kako bi zaštitile financijsku održivost nacionalnih zdravstvenih sustava). Međutim, to daje određene nedostatke pacijentima iz siromašnijih zemalja s manje razvijenim zdravstvenim sustavima. Primjerice, zdravstvene usluge u Hrvatskoj koštaju znatno manje novca nego u razvijenim zemljama. Taj je scenarij posebno koristan za bogatije države članice jer ostvaruju ekonomske dobitke ako je liječenje u inozemstvu jeftinije.

Hrvatska ima nekoliko ključnih elemenata koji ne idu u korist razvoju zdravstvenog turizma. Na području zakonskih propisa nedostaju odgovarajući normativni akti o zdravstvenim uslugama u turizmu. Svakako je potrebno naglasiti kako bi donošenje posebnog Zakona o zdravstvenom turizmu dodatno olakšalo sam razvoj te grane turizma. Potrebno je ulagati u kapacitete hotelijerske i zdravstvene suprastrukture sukladno zahtjevima suvremene svjetske turističke potražnje što podrazumijeva obrazovanje kadra i povećanje konkurentnosti na međunarodnom tržištu. Zdravstveni turizam najrazvijeniji je u kontinentalnom djelu Hrvatske, tu prevladavaju toplice i lječilišta koji imaju dugu tradiciju.

Kao što smo vidjeli iz rada u ostatku svijeta zdravstveni turizam je u definitivnom porastu, te se svrstava u jednu od najbrže rastućih grana u turizmu. Susjedne zemlje Austrija i Slovenija imaju razvijeni zdravstveni turizam koji je bogat raznim sadržajima i to ga čini uspješnim. Trend rasta Turske u zdravstvenom turizmu posebice medicinskog turizma estetske kirurgije i stomatologije govori nam o novom trendu na zdravstvenom tržištu koji treba razvijati i pratiti.

Znatan razvoj medicinskog turizma u Republici Hrvatskoj ne može biti uspješan bez usmjerene podrške nadležnih institucija kao što su Ministarstvo zdravstva i Ministarstvo turizma RH. Njihova podrška i angažman je nužan kako bi se uklonile normativne barijere s jedne i olakšavanje ulaska investitora poduzetnicima s druge strane. Razvojem zdravstvenog turizma može se smanjiti sezonalnost turizma što je jedan od glavnih problema hrvatskog turizma, a time postići i povećati kvalitete rada i održivosti.

LITERATURA

Knjige:

1. Čorak, S. Izazovi upravljanja turizmom. Zagreb: Institut za turizam, 2011.
2. Geić, S. Organizacija i politika turizma. Split, Sveučilište u Splitu, 2007.
3. Milas, Lj. Potencijali za razvoj zdravstvenog turizma, Sektor za turizam, Hrvatska gospodarska komora. Zadar, Poslovni uzlet 2015.
4. Telišman Košuta, N.; Gatti, P.; Ivandić, N. Konkurentna sposobnost hrvatskog turizma : konkurentna pozicija zdravstvenog turizma. Zagreb: Institut za turizam.. 2005.

Članci:

1. Geić S, Geić J, Čmrlec A. Zdravstveni turizam egzistencijalna potreba u suvremenom društvu. Informatologia. 2010;43:317-334.
2. Ivandić, N., Kunst, I., Telišman-Košuta N., Pretpostavke održivosti zdravstvenog turizma u Republici Hrvatskoj – načela razvoja i ključni činitelji uspjeha, Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin; br. 27, 2016., str. 25-46.
3. Kušen, E. Zdravstveni turizam, . U: Čorak, S.; Mikačić, V. (ur.). Hrvatski turizam plavo, bijelo, zeleno. Zagreb: Institut za turizam, 2005. str. 215-238.

Internet izvori:

1. Meštrović, T. MedicalTourismHistory, <https://www.news-medical.net/health/Medical-Tourism-History.aspx>(08.09.2020)
2. Statistička izvješća 1564/2016.
Statisticalreportshttps://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf
(12.09.2020)
3. Ministarstvo zdravlja RH, i HTZ, brošura wellness Hrvatska www.business.croatia.hr,
(04.09.2020)
4. Statističko izvješće: Turizam u 2015., Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2016.,
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1564.pdf, (15.09.2020.)
5. Poslovni dnevnik. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/hrvatska-obiluje-neogranicenimresursima-za-daljnji-rast-zdravstvenog-turizma-291936> (18.09.2020.)

Strategije razvoja:

1. Nacionalni program – akcijski plan razvoja zdravstvenog turizma, Ministarstvo Turizma RH, Zagreb, NN 55/2013.
2. Nacionalna strategija razvoja zdravstva, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. NN 116/2012.
3. Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine NN 55/2013.
4. Mintel, Health and Wellness Tourism in Europe, 2014; HTI Konferencija industrije zdravstvenog turizma, Split, listopad 2014.
5. Benchmarking lječilišta, <https://www.hgk.hr/documents/ljecilista-07-201759ba832419d35.pdf>(20.09.2020.)
6. <https://www.health-tourism.com/>(18.09.2020)

POPIS TABLICA

Tablica 1. Oblici zdravstvenog turizma i pružatelji zdravstveno-turističkih usluga.....	6
Tablica 2. Popularnost usluga zdravstvenog turizma u Europi.....	8
Tablica 3. Pružatelji usluga zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.....	17
Tablica 4. Dolasci i noćenja turista u lječilištima, toplicama i specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju u 2014.-2019.....	21
Tablica 5. SWOT analiza zdravstvenog turizma u Hrvatskoj.....	23

POPIS SLIKA

Slika 1. Hram posvećen Asklepiusu, bogu ozdravljenja	4
Slika 2. Wellnes ponuda u hotelu Marvie Hotel&health Split	11
Slika 3. Terme tuhelj	12
Slika 4. Mjesečna primanja kućanstva korisnika u zdravstvenom turizmu prema segmentu potražnje	16
Slika 5. Raspoloživi kapaciteti u lječilištima i specijalnim bolnicama	18
Slika 6. Ostvareni prihod prema korisniku po lječilištima u kunama	19
Slika 7. Struktura ukupno ostvarenih prihoda u lječilištima i specijalnim bolnicama	20